

StV HE 36/2025 vp

**HE eduskunnalle laeiksi
sairausvakuutuslain ja
toimeentulotuesta annetun lain 7 b
§:n väliaikaisesta muuttamisesta**

Päivi Topo, vanhusasiavaltuutettu

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

Pääsy yleislääkärille saattaa helpottua hallituksen kokeilun ajaksi

Hallituksen päätös hoitotakuuajan pidentämisestä on hidastanut iäkkäiden hoitoon pääsyä julkisessa terveydenhuollossa. Pidentämistä perusteltiin työntekijäpulalla ml. lääkärit.

Julkisia soten asiakasmaksuja on korotettu niin paljon, että osa ei koe pystyvänsä käyttämään niitä.

Hallituksen esitys tarjoaa +65 vuotiaille nykyistä edullisemman tavan eli julkisten palveluiden maksun hinnalla käyttää yritysten yleislääkäripalveluja.

Olennaisena riskinä julkisten palvelujen saatavuuden heikentyminen entisestään.

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

HE:n perustelut tukeutuvat odotuksiin, joihin sisältyy paljon epävarmuutta

Yli 65-vuotiaiden kannalta olennaisinta on hoidon tuottama terveyshyöty. Sen arviointi on HE:ssä niukkaa. Suurin odotus kohdentuu yksittäisten terveysongelmien nopeutuvaan hoitoon.

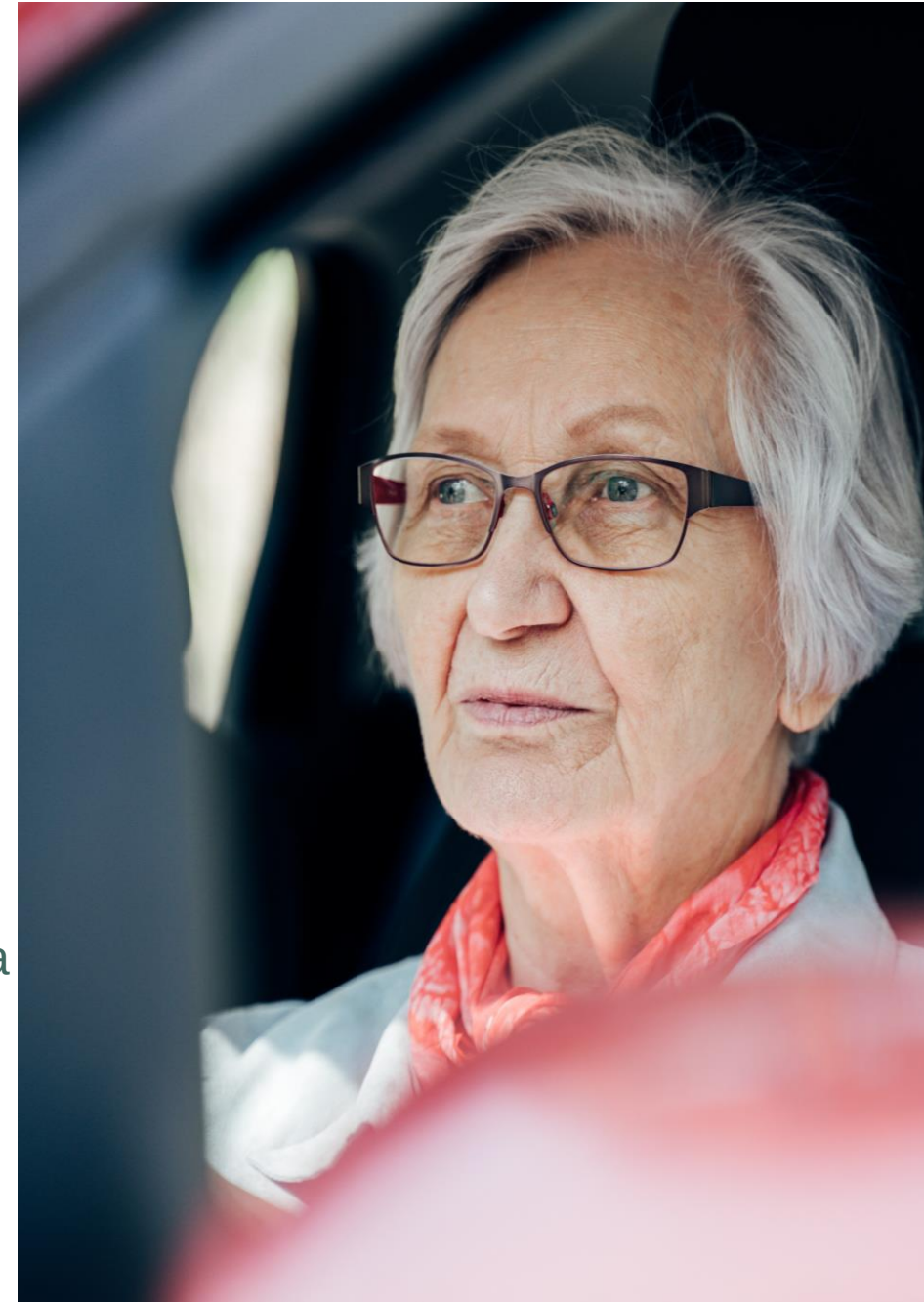
Lausuntopalautteessa paljon huomioita iäkkäiden tarvitsemasta hoidon jatkuvuudesta, jota kokeilun ei arvioida lisäävän, vaan se voi jopa heikentää sitä ja tehdä siitä yhteiskunnalle kalliimpaa.

Pitkäaikaissairaus on lähes 70 %:lla 70-79 –vuotiaista ja noin 60 %:lla 60-69 –vuotiaista (FinTerveys, THL).

Kun odotetaan, että lähes puolet yli 65-vuotiaista (620 000) käyttäisi kokeilun aikana yksityisiä yleislääkärin palveluja, on selvää että heistä monella on pitkäaikainen sairaus, joka vaatii seurantaa. Osa seurannasta voidaan tehdä kokeilun aikana yksityisissä palveluissa, joista omavastuu 50%. Osa tehdään julkisissa palveluissa, jolloin tutkimusten arviointi voidaan joutua tekemään uudelleen.

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

Terveyden eriarvoisuuden lisääntyminen kokeilun riskinä

- Kokeilu voi lisätä yksityisten lääkäripalvelujen käyttöä niihin jo tottuneilla hyvätuloisilla kaupungeissa asuvilla iäkkäillä. Riskinä on, että näin ei tapahdu pienituloisilla, joilla puolestaan on enemmän terveysongelmia ja toteutumaton palvelujen tarvetta.
- Omavastuuosuudet tutkimuksista 50% ja silti voi joutua samalla käyttämään myös julkisia palveluja tutkimuksiin ja seurantaan. Kelataksin käyttöön kokeilun aikana voi liittyä myös taloudellista epävarmuutta käyttäjälle.
- Iäkkäiden saamasta toimeentulotuesta käytetään jo nyt suurin osa terveysmenoihin (Kela). On kyseenalaista voisiko kokeilu todellisuudessa parantaa pienituloisimpien mahdollisuutta saada yleislääkäripalveluja ja vaikuttavaa hoitoa terveysongelmiinsa.

HE:ssä todettu kokeilun riskiksi julkisen terveydenhuollon saatavuuteen liittyvien ongelmien kasvu

- Ikääntyneiden aseman ja oikeuksien näkökulmasta olennaisinta on, että tarvittavaan hoitoon pääsee ilman aiheetonta viivästystä ja hoidossa on jatkuvuutta. Hoitotakuuajan lyhentäminen, omalääkäri ja -hoitajamalli ja kohtuulliset asiakasmaksut ovat keskeisiä keinoja tähän.
- Lyhyen kalliin kokeilun sijaan olisi tarvittu kipeästi lisärahoitusta julkisen perusterveydenhuollon vahvistamiseen ja asiakasmaksujen tason laskemiseen. Asiakasmaksuja yhä enemmän ulosotossa.

Vanhusasiavaltuutettu
Äldreombudsmannen

